

The Effect of Emotion Management and Problem-Solving Abilities on the Level of Motivation for Academic Achievement of Second-Year High School Students in Ardabil City in the Academic Year 2025-2026

Amir Eisazadeh^{*1}, Razieh Masumzadeh², Forough Fooman Ajirloo³, Shahin Nasiri Khiavi⁴

¹ Master of Executive Management, Islamic Azad University, Germe Branch - Ardabil

² Bachelor of Physical Education, Allameh Tabatabaei University, Urmia, Farhangian University, Urmia, Iran

³ Expert in Elementary Education, Islamic Azad University, Meshginshahr Branch, Ardabil, Iran

⁴ Bachelor of Elementary Education, Islamic Azad University, Meshginshahr Branch, Iran

* **Corresponding author:** shahrkhnmt@gmail.com

Received: 2026-01-07

Accepted: 2026-02-09

Abstract

In today's complex and challenging world, students' academic success is not limited to cognitive abilities alone, and emotional factors and individual skills play a decisive role in creating motivation and academic progress. The present study aimed to investigate the role of emotion management and problem-solving skills in predicting the level of achievement motivation of second-year high school students in Ardabil city in the academic year 2025-2026. This study is of correlational type and is considered to be applied in terms of purpose. The statistical population included all second-year high school students in Ardabil city, of which a sample of 176 was selected using multi-stage cluster sampling. The emotion management questionnaire, problem-solving skills questionnaire, and academic achievement motivation questionnaire were used to collect data. The data were analyzed using SmartPLS software and descriptive statistics (mean and standard deviation) and inferential tests (Pearson correlation and multiple regression). The results showed that there is a positive and significant relationship between emotion management and achievement motivation, and problem-solving skills are also directly related to achievement motivation. Regression analysis showed that emotion management and problem-solving variables can significantly predict students' academic achievement motivation. Accordingly, strengthening emotional abilities and problem-solving skills can be considered as an effective strategy to increase achievement motivation and improve students' academic performance.

Keywords: Problem solving, Emotion management, Achievement motivation, Female high school students

© 2023 Journal of Mental Health in School (JMHS)

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2023 The Authors.

How to Cite This Article: Eisazadeh, A & et al. (2026). The Effect of Emotion Management and Problem-Solving Abilities on the Level of Motivation for Academic Achievement of Second-Year High School Students in Ardabil City in the Academic Year 2025-2026. *JMHS*, 3(4): 172-183.

تأثیر توانایی‌های مدیریت هیجان و حل مسئله بر میزان انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

امیر عیسی زاده^{۱*}، راضیه معصوم زاده^۲، فروغ فومن اجیلو^۳، شهین نصیری خیابوی^۴

^۱ کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمی - اردبیل

^۲ کارشناسی تربیت بدنی دانشگاه علامه طباطبایی اورمیة دانشگاه فرهنگیان ارومیة ایران

^۳ کارشناس آموزش ابتدایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشگین شهر، اردبیل، ایران

^۴ کارشناسی آموزش و پرورش ابتدایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشگین شهر، ایران

* نویسنده مسئول: shahrkhnmt@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۱۱/۲۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۱۰/۱۷

چکیده

در شرایط پیچیده و پرچالش دنیای امروز، موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تنها به توانایی‌های شناختی محدود نمی‌شود و عوامل هیجانی و مهارت‌های فردی نقش تعیین‌کننده‌ای در ایجاد انگیزه و پیشرفت تحصیلی ایفا می‌کنند. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش مدیریت هیجان و مهارت‌های حل مسئله در پیش‌بینی میزان انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ انجام شد. این مطالعه از نوع همبستگی و از نظر هدف کاربردی محسوب می‌شود. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان اردبیل بود که نمونه‌ای ۱۷۶ نفری به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب گردید. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه مدیریت هیجان، پرسشنامه مهارت‌های حل مسئله و پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی استفاده شد. داده‌ها با بهره‌گیری از نرم‌افزار SmartPLS و با استفاده از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آزمون‌های استنباطی (همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه) تحلیل شدند. نتایج نشان داد که بین مدیریت هیجان و انگیزه پیشرفت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و مهارت‌های حل مسئله نیز با انگیزه پیشرفت به طور مستقیم مرتبط هستند. تحلیل رگرسیونی نشان داد که متغیرهای مدیریت هیجان و حل مسئله قادرند به شکل قابل توجهی انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی کنند. بر این اساس، تقویت توانایی‌های هیجانی و مهارت‌های حل مسئله می‌تواند به عنوان یک راهکار مؤثر در افزایش انگیزه پیشرفت و ارتقای عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مورد توجه قرار گیرد.

واژگان کلیدی: حل مسئله، مدیریت هیجان، انگیزه پیشرفت، دانش‌آموزان دختر متوسطه دوم

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه سلامت روان در مدرسه محفوظ است.

شبهه استناد به این مقاله: عیسی زاده، امیر؛ معصوم زاده، راضیه؛ فومن اجیلو، فروغ؛ نصیری خیابوی، شهین. (۱۴۰۴). تأثیر توانایی‌های مدیریت هیجان و حل مسئله بر میزان انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵. فصلنامه سلامت روان در مدرسه، ۳(۴): ۱۸۳-۱۷۲.

مقدمه

غیرشناختی نقش مهمی در شکل‌گیری عملکرد تحصیلی و رشد روانی ایفا می‌کنند. یکی از این عوامل، هوش هیجانی است که به توانایی فرد در درک، تحلیل و مدیریت هیجان‌های خود و دیگران

در دنیای امروز، موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تنها به توانایی‌های شناختی محدود نمی‌شود و عوامل روان‌شناختی و مهارت‌های

اشاره دارد. دانش‌آموزانی که از هوش هیجانی بالایی برخوردارند، قادرند هیجان‌ات خود را به شیوه‌ای سازگارانه کنترل کنند، تصمیمات منطقی‌تری اتخاذ کنند و روابط بین‌فردی سالم‌تری برقرار سازند. این توانایی نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی کمک می‌کند، بلکه سلامت روانی، تاب‌آوری و رضایت فردی را نیز افزایش می‌دهد (زهرائی و همکاران، ۱۳۹۴؛ Martinez, 2010). مهارت حل مسئله نیز به‌عنوان یک قابلیت حیاتی در زندگی و آموزش، نقش مهمی در مدیریت چالش‌ها و مسائل روزمره دانش‌آموزان ایفا می‌کند. این مهارت به افراد کمک می‌کند تا موقعیت‌های دشوار تحصیلی یا اجتماعی را به‌عنوان فرصت‌هایی برای یادگیری ببینند و از واکنش‌های هیجانی نامناسب، مانند پرخاشگری یا انفعال، اجتناب کنند (داودی میرانی، اسدزاده و ابراهیمی قوام، ۱۳۹۵؛ Merrell, Gueldner, Ross & Isava, 2016). مدل پنج‌بعدی حل مسئله شامل جهت‌گیری مسئله و سبک حل مسئله است. جهت‌گیری مثبت، توانایی فرد را در مواجهه با مسئله به‌عنوان یک چالش و تلاش برای حل موفقیت‌آمیز آن نشان می‌دهد، در حالی که جهت‌گیری منفی شامل نگرش تهدیدآمیز یا اجتنابی نسبت به مسئله است (D'Zurilla & Nezu, 2011). توانمندی در حل مسئله موجب تقویت تصمیم‌گیری‌های منطقی، افزایش کارآمدی تحصیلی و ارتقای سلامت روان دانش‌آموزان می‌شود و تجربه موفق در حل مسائل، انگیزه آنان را برای مواجهه با چالش‌های پیچیده‌تر تحصیلی و اجتماعی افزایش می‌دهد. مدیریت هیجان‌ات یا تنظیم احساسات، یکی دیگر از مولفه‌های حیاتی رشد روانی دانش‌آموزان است. این توانایی شامل شناسایی، هدایت و تعدیل هیجان‌ات به شیوه‌ای سازگارانه و مؤثر می‌شود و باعث کاهش اضطراب، افسردگی، پرخاشگری و سایر رفتارهای ناسازگارانه در محیط مدرسه و خانه می‌شود (Aldao, Nolen-Hoeksema & Schweizer, 2010; Johnston, Hommersen & Seipp, 2008). دانش‌آموزانی که توانایی مدیریت هیجان‌ات دارند، با استفاده از راهبردهایی مانند خودآگاهی، حل مسئله و بازسازی شناختی، احساسات خود را کنترل می‌کنند و در نتیجه، توانایی بهتری برای مقابله با فشارهای روانی و شرایط استرس‌زا پیدا می‌کنند (Gross & Thompson, 2007). انگیزه پیشرفت نیز به‌عنوان نیروی محرک درونی، نقش تعیین‌کننده‌ای در عملکرد تحصیلی و رشد شخصی دانش‌آموزان دارد. افرادی که انگیزه پیشرفت بالایی دارند، اهداف چالش‌برانگیزتری انتخاب می‌کنند، با پشتکار و تلاش مستمر برای رسیدن به آن‌ها اقدام می‌کنند و همواره به دنبال بهبود و ارتقای استانداردهای شخصی خود هستند (اسفندیاری، ۱۳۸۴؛ سیف، ۱۴۰۰). این انگیزه باعث تقویت عزت نفس، مسئولیت‌پذیری، استمرار در تلاش و توانایی مواجهه با موانع می‌شود و نقش حیاتی در پیشرفت تحصیلی ایفا می‌کند.

مبانی نظری

مبانی نظری تأثیر توانایی‌های مدیریت هیجان بر

میزان انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

مدیریت هیجان به‌عنوان یکی از مهارت‌های کلیدی در زندگی فردی و اجتماعی، نقش بسیار مهمی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان ایفا می‌کند. این مهارت به توانایی فرد در شناسایی، تنظیم و هدایت هیجان‌ات خود و دیگران اشاره دارد. در واقع، مدیریت هیجان به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در شرایط چالش‌برانگیز، احساسات خود را به‌طور مؤثری کنترل کنند و از بروز رفتارهای ناسازگارانه جلوگیری نمایند (Mayer, Roberts & Barsade, 2008; Lee, Kim, & Park, 2009).

تحقیقات نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که توانایی مدیریت هیجانات بالایی دارند، می‌توانند به‌طور مؤثرتری با استرس‌های تحصیلی مقابله کنند و در نتیجه، انگیزه پیشرفت تحصیلی آن‌ها افزایش می‌یابد. به‌عنوان مثال، دانش‌آموزانی که در مدیریت هیجانات خود مهارت دارند، می‌توانند در مواجهه با فشارهای تحصیلی، احساسات منفی مانند اضطراب و افسردگی را کاهش دهند و از این طریق، تمرکز و انگیزه خود را برای یادگیری و پیشرفت حفظ کنند (زهرائی و همکاران، ۱۳۹۴). مدیریت هیجان به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که در شرایط دشوار، احساسات خود را به‌طور مؤثر تنظیم کنند و از واکنش‌های منفی مانند پرخاشگری یا انفعال که می‌تواند انگیزه آن‌ها را کاهش دهد، اجتناب کنند. به‌علاوه، دانش‌آموزانی که مهارت‌های مدیریت هیجان را به‌خوبی فرا گرفته‌اند، معمولاً دارای خودآگاهی بیشتری هستند و می‌توانند احساسات خود را بهتر درک کنند. این خودآگاهی به آن‌ها کمک می‌کند تا اهداف تحصیلی خود را با وضوح بیشتری تعیین کرده و برای دستیابی به آن‌ها تلاش کنند. از سوی دیگر، مدیریت هیجان به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در مواجهه با چالش‌های تحصیلی، به‌جای احساس ناامیدی، به‌دنبال راه‌حل‌های مؤثر و سازنده باشند. این رویکرد مثبت به مسائل، نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی کمک می‌کند، بلکه انگیزه دانش‌آموزان را برای تلاش بیشتر و دستیابی به اهداف تحصیلی تقویت می‌کند. به‌عبارت دیگر، دانش‌آموزانی که توانایی مدیریت هیجانات خود را دارند، می‌توانند در شرایط دشوار، به‌جای تسلیم شدن، به‌دنبال راه‌حل‌های خلاقانه و مؤثر باشند. علاوه بر این، تحقیقات نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که مهارت‌های مدیریت هیجان را به‌خوبی فرا گرفته‌اند، معمولاً در روابط بین‌فردی خود نیز موفق‌تر هستند. این موفقیت در روابط اجتماعی می‌تواند به افزایش حمایت اجتماعی و بهبود سلامت روانی آن‌ها منجر شود که به نوبه خود، انگیزه پیشرفت تحصیلی را تقویت می‌کند. به‌طور کلی، توانایی‌های مدیریت هیجان به‌عنوان یک عامل تسهیل‌کننده در افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی عمل می‌کند و می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا با چالش‌های تحصیلی به‌طور مؤثری روبه‌رو شوند و در مسیر موفقیت تحصیلی خود پیشرفت کنند (Martinez, 2010).

مبانی نظری تأثیر مهارت حل مسئله بر میزان انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

مهارت حل مسئله به‌عنوان یکی از قابلیت‌های اساسی در زندگی و تحصیل، به توانایی فرد در شناسایی، تحلیل و یافتن راه‌حل‌های مؤثر برای مسائل و چالش‌ها اشاره دارد. این مهارت به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا موقعیت‌های دشوار تحصیلی را

به‌عنوان فرصت‌هایی برای یادگیری و رشد ببینند و از واکنش‌های هیجانی نامناسب اجتناب کنند (سیف، ۱۴۰۰؛ Ford et al, 2016). تحقیقات نشان می‌دهند که دانش‌آموزانی که مهارت‌های حل مسئله قوی‌تری دارند، معمولاً در مواجهه با چالش‌های تحصیلی، احساس اعتمادبه‌نفس بیشتری دارند و به‌راحتی می‌توانند راه‌حل‌های مناسب را شناسایی کنند. این احساس توانمندی و موفقیت در حل مسائل، انگیزه آن‌ها را برای پیشرفت تحصیلی افزایش می‌دهد. به‌عبارت دیگر، دانش‌آموزانی که قادر به حل مسائل به‌طور مؤثر هستند، معمولاً در یادگیری و پیشرفت تحصیلی خود موفق‌تر عمل می‌کنند (اسفندیاری، ۱۳۸۴؛ تمنایی‌فر و گندمی، ۱۳۹۰). علاوه بر این، مهارت حل مسئله به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که در شرایط دشوار، به‌جای احساس ناامیدی، به‌دنبال راه‌حل‌های خلاقانه و مؤثر باشند. این رویکرد مثبت به مسائل، نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی کمک می‌کند، بلکه انگیزه دانش‌آموزان را برای تلاش بیشتر و دستیابی به اهداف تحصیلی تقویت می‌کند. به‌عبارت دیگر، دانش‌آموزانی که توانایی حل مسئله را دارند، می‌توانند در مواجهه با چالش‌های تحصیلی، به‌جای تسلیم شدن، به‌دنبال راه‌حل‌های مؤثر و سازنده باشند. مدل پنج‌بعدی حل مسئله شامل جهت‌گیری مسئله و سبک حل مسئله است. جهت‌گیری مثبت، توانایی فرد را در مواجهه با مسئله به‌عنوان یک چالش و تلاش برای حل موفقیت‌آمیز آن نشان می‌دهد، در حالی که جهت‌گیری منفی شامل نگرش تهدیدآمیز یا اجتنابی نسبت به مسئله است. توانمندی در حل مسئله موجب تقویت تصمیم‌گیری‌های منطقی، افزایش کارآمدی تحصیلی و ارتقای سلامت روان دانش‌آموزان می‌شود و تجربه موفق در حل مسائل، انگیزه آنان را برای مواجهه با چالش‌های پیچیده‌تر تحصیلی و اجتماعی افزایش می‌دهد (Aldao et al, 2010; Johnston et al, 2008). به‌طور کلی، مهارت حل مسئله به‌عنوان یک عامل کلیدی در افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی عمل می‌کند و می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا با چالش‌های تحصیلی به‌طور مؤثری روبه‌رو شوند و در مسیر موفقیت تحصیلی خود پیشرفت کنند. در نهایت، توانایی‌های مدیریت هیجان و مهارت حل مسئله به‌عنوان دو عامل کلیدی در افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شناخته می‌شوند و می‌توانند به‌عنوان مبنای طراحی برنامه‌های آموزشی و مداخلات روان‌شناختی مؤثر مورد استفاده قرار گیرند.

تعاریف مفهومی متغیرها

۱. حل مسئله

حل مسئله هپنر یک فرایند شناختی-رفتاری است که افراد برای شناسایی، تعریف و حل مشکلاتی که در زندگی با آن مواجه

انگیزه، فرد را به تلاش بیشتر، پیگیری اهداف، بهبود عملکرد خود و جستجوی راه‌هایی برای رسیدن به استانداردهای عالی سوق می‌دهد (Hermans, 1970).

پیشینه پژوهش

علی، رحمانی و کریمی (۱۴۰۳) در پژوهشی به رابطه هوش هیجانی با انگیزه پیشرفت در میان دانشجویان دانشگاه پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که بین هوش هیجانی و انگیزه پیشرفت، رابطه مثبت و معنادار قوی وجود دارد. در این راستا، فرضیه صفر که بیان می‌کرد «بین هوش هیجانی و انگیزه پیشرفت رابطه معناداری وجود ندارد» رد شد و فرضیه جایگزین مبنی بر وجود رابطه مثبت و قوی میان این دو متغیر پذیرفته شد.

Karbach, Strobach & Schubert (2024) در پژوهشی به نقش کارکردهای اجرایی در عملکرد حل مسئله علمی دانش-آموزان ابتدایی پرداختند. یافته‌ها نشان داد که حافظه کاری و انعطاف‌پذیری شناختی به طور جداگانه در عملکرد حل مسئله نقش دارند، در حالی که بازداری نقشی نداشت. در نتیجه حفظ الزامات وظیفه و روابط پویای شیء (حافظه کاری) و تغییر بین مراحل مختلف حل مسئله (انعطاف‌پذیری شناختی) از اجزای ضروری حل موفقیت‌آمیز مسئله علمی هستند.

Castro, López & García (2024) در یک مدل توضیحی از محیط انگیزشی، خودپنداره و هوش هیجانی در دانش‌آموزان دبستانی نشان دادند که بین محیط انگیزشی متمرکز بر تکلیف و سطوح هوش هیجانی و خودپنداره، رابطه مثبت وجود دارد، در حالی که بین محیط انگیزشی متمرکز بر نفس و خودپنداره، رابطه منفی وجود داشت. هیچ رابطه معناداری بین خودپنداره و هوش هیجانی مشاهده نشد. در نتیجه‌گرایی قوی‌تر به سمت محیط انگیزشی تکلیف‌محور، رشد بیشتر هوش هیجانی و خودپنداره را در دانش‌آموزان دبستان پرورش می‌دهد.

اسلامی، محمدی و حسینی (۱۴۰۴) پژوهشی با عنوان ارتباط بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

رمضانی، کریمی و قاسمی (۱۴۰۴) به پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در دوره ابتدایی پرداختند. یافته‌ها حاکی از آن است که آموزش و تقویت هوش هیجانی می‌تواند به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان منجر شود.

زمان‌پور شاه‌منصوری (۱۴۰۴) در پژوهشی با موضوع بررسی رابطه بین هوش هیجانی معلمان و پیشرفت تحصیلی

می‌شوند، از آن استفاده می‌کنند. این فرایند شامل مجموعه‌ای از باورها، نگرش‌ها و رفتارهایی است که فرد در هنگام مواجهه با مشکلات از خود نشان می‌دهد (Heppner & Petersen, 1982). سازمان همکاری‌ها و توسعه اقتصادی^۱ (۲۰۰۳) حل مسئله را ظرفیت هر فرد برای استفاده از فرایندهای شناختی جهت رویارویی با موقعیت‌های واقعی و بین‌رشته‌ای^۲ و پیدا کردن راه‌حل برای این موقعیت‌ها تعریف کرده است. چندین ویژگی در بیشتر تعاریف حل مسئله به چشم می‌خورد. یکی این-که حل مسئله شامل سلسله مراتب پیچیده‌ای از فرایندها و مهارت‌ها و مستلزم تلفیق و ترکیب آن‌ها است؛ دیگر این‌که وضعیتی است که از حل‌کننده مسئله اقدام غیر روتین یا بدیعی را می‌طلبد.

۲. تنظیم هیجان

تنظیم هیجان به مجموعه فرایندهایی گفته می‌شود که افراد برای مدیریت، تغییر و تعدیل واکنش‌های هیجانی خود به کار می‌برند. این فرایندها می‌توانند شامل تغییر در شدت، مدت، یا نوع هیجان تجربه شده باشند. Gross & John (2003) دو راهبرد اصلی برای تنظیم هیجان را شناسایی کرده‌اند: ارزیابی مجدد^۳ و سرکوب ابراز^۴. ارزیابی مجدد شامل تغییر نحوه تفسیر فرد از یک موقعیت هیجانی است. به عبارت دیگر، فرد با تغییر دیدگاه خود نسبت به موقعیت، سعی در تغییر واکنش هیجانی خود دارد. برای مثال، فردی که در یک سخنرانی با مشکل مواجه شده است، ممکن است به جای تمرکز بر شکست خود، بر تجربه کسب شده و فرصت‌های آینده تمرکز کند. سرکوب ابراز شامل تلاش برای پنهان کردن یا سرکوب کردن نشانه‌های بیرونی هیجان است. در این حالت، فرد سعی می‌کند هیجان خود را بروز ندهد، حتی اگر در درون خود آن را تجربه کند. برای مثال، فردی که خبر بدی را می‌شنود، ممکن است سعی کند چهره خود را بدون تغییر نگه دارد و احساس ناراحتی خود را پنهان کند (Gross & John, 2003).

۳. انگیزه پیشرفت

انگیزه پیشرفت یعنی گرایش به تلاش برای انتخاب و انجام فعالیت‌هایی که هدف آنها رسیدن به موفقیت یا دوری از شکست است. اطلاق انگیزش پیشرفت بر این حالت درونی بر تأثیر گسترده آن بر رفتارها و فعالیت‌های مختلف تحصیلی و ویژگی-های شخصیتی دیگر افراد دلالت می‌نماید (سیف، ۱۴۰۰). انگیزه پیشرفت هرمنس^۵، که گاهی اوقات به عنوان نیاز به پیشرفت نیز شناخته می‌شود، به تمایل و گرایش فرد به دستیابی به موفقیت، پیشرفت در زمینه‌های مختلف و غلبه بر چالش‌ها اشاره دارد. این

اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن متغیرها و همچنین از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استفاده خواهد شد. داده ها توسط نرم افزار آماري Smart PLS مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت.

بازار گردآوری اطلاعات

• پرسشنامه حل مسئله هپنر و پترسون

این پرسشنامه حاوی ۳۵ سوال براساس مقیاس ۶ گزینه ای لیکرت است که درجه بندی آن شامل: کاملاً "موافقم، موافقم، اندکی موافقم، اندکی مخالفم، مخالفم، کاملاً مخالفم می باشد؛ که برای اندازه گیری چگونگی واکنش افراد به مسائل روزانه-شان طراحی شده است. ۳ عبارت از پرسشنامه برای اهداف پژوهشی است و نمره گذاری نمی شود. مسئله ها شامل به تفاهم رسیدن با دوستان، احساس افسردگی، انتخاب شغل یا تصمیم به طلاق گرفتن است. این پرسشنامه در واقع مهارت حل مسئله را اندازه گیری نمی کند بلکه آگاهی از سبک یا توانایی های حل مسئله شخص را اندازه گیری می کند. پرسشنامه حل مسئله بر مبنای چرخش تحلیل عاملی دارای سه زیر مقیاس مجزا است: ۱- اعتماد به حل مسائل^۶ با ۱۱ عبارت میزان اعتماد به نفس فرد در زمینه فعالیت های حل مسائل و خودکارآمدی فرد در حل مسائل را نشان می دهد. ۲- سبک گرایش - اجتناب با ۱۶ عبارت، تمایلات یا اجتناب های پاسخ دهنده را در فعالیت های مختلف حل مسئله اندازه گیری می کند. اینکه فرد تمایل به حل مسئله داشته باشد یا اینکه از آن اجتناب کند، نقش بسیار مهمی در رفتارهای بعدی فرد در تعریف مسئله و تلاش برای حل آن دارد. ۳- کنترل شخصی^۷ با ۵ عبارت، نشانگر باور فرد به میزان کنترل خود بر هیجانات و رفتار شخصی در هنگام پرداختن به مسائل است. نمره بالا بیانگر بیشتر بودن میزان کنترل فرد بر هیجانات و رفتار شخصی است. (Heppner & Petersen, 1982).

دانش آموزان دریافت که بین ابعاد مختلف هوش هیجانی معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

شعبانی فر، رستمی و نجفی (۱۴۰۴) در مطالعه ای به تأثیر هوش هیجانی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداختند. نتایج نشان داد که پرورش هوش هیجانی می تواند یکی از راهکارهای کلیدی برای بهبود کیفیت یادگیری و ارتقای عملکرد تحصیلی باشد.

فردین و شیخ (۱۴۰۴) به بررسی رابطه بین هوش هیجانی با سلامت روان در نوجوانان متوسطه دوم شهر زاهدان پرداختند. نتایج نشان داد که بین هوش هیجانی و سلامت روان نوجوانان رابطه مثبت و معناداری در سطح ۹۹ درصد وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای هدف از نوع بنیادی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات از نوع توصیفی همبستگی می باشد. برای تعیین رابطه بین حل مسئله با مدیریت هیجانات و انگیزه پیشرفت دانش آموزان از پژوهش توصیفی - همبستگی استفاده می شود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم استان مازندران که در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵ تحصیل می کنند، خواهد بود که شامل ۱۲۸۵ نفر دانش آموز دختر در این پژوهش می باشد. با توجه به گستردگی جغرافیایی استان و پراکندگی مدارس، از روش نمونه گیری خوشه ای به منظور انتخاب نمونه استفاده شد. در این مرحله، شهرستان اردبیل به عنوان یکی از خوشه ها انتخاب گردید. در این پژوهش جهت گردآوری اطلاعات به بررسی پایان نامه ها و پژوهش های مرتبط با موضوع پژوهش، نشریات و مجلات و جستجو در پایگاه های اطلاعاتی در دسترس پرداخته می شود. همچنین جهت گردآوری داده های پژوهش اقدام به جمع آوری داده ها به وسیله پرسشنامه شد. در این پژوهش به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از دو روش آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی شامل آزمون کلموگروف

جدول ۱: ویژگی های روان سنجی

زیر مقیاس	تعداد عبارات	دامنه نمرات
اعتماد به حل مسایل	۱۱	۱۱-۶۶
سبک گرایش - اجتناب	۱۶	۱۶-۹۶
کنترل شخصی	۵	۵-۳۰
نمره کل	۳۲	۳۲-۱۹۲

آلفایی بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۵ در خرده مقیاس ها ۰ و ۰/۹۰ برای مقیاس کلی دارد (Heppner & Petersen, 1982). روایی

پرسشنامه حل مسئله با چندین نمونه از آزمودنی ها تنظیم و آزمایش شده است. آن همسانی درونی نسبتاً بالایی با مقادیر

تحلیل پرسشنامه

به دو طریق می‌توان از تحلیل این پرسشنامه استفاده کرد.

۱. تحلیل بر اساس مولفه‌های پرسشنامه

۲. تحلیل بر اساس میزان نمره به دست آمده

نمره گذاری پرسشنامه

نمره گذاری پرسشنامه با توجه به سؤالات ۹ گانه که سؤالات براساس آن‌ها تهیه شده است، انجام می‌گیرد. بعضی از سؤالات به صورت مثبت و بعضی دیگر به صورت منفی ارائه شده است. در سؤالات شماره ۲۱، ۲۰، ۱۹، ۱۵، ۱۲، ۸، ۷، ۴، ۱ به الف، ۱ نمره - ب، ۲، ۳ نمره - ج، ۳ نمره داده می‌شود. در سؤالات شماره ۲، ۳، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۸ به الف، ۴ نمره - ب، ۳ نمره - ج، ۲ نمره و د، ۱ نمره داده می‌شود و دامنه تغییرات نمرات از ۲۱ تا ۱۱۶ است.

- در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۲۱ تا ۶۵ باشد، میزان اضطراب فردی در این جامعه ضعیف می‌باشد.

- در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۶۵ تا ۱۱۶ باشد، میزان اضطراب فردی در سطح متوسط می‌باشد.

- در صورتی که نمرات بالای ۱۱۶ باشد، میزان اضطراب فردی بسیار خوب می‌باشد.

روایی و پایایی پرسشنامه

روایی پرسشنامه با استفاده از نظرات اساتید راهنما و مشاور، خوب ارزیابی و تایید شده است. همچنین پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه گردید. آلفای این پرسشنامه بالای ۷۰ درصد به دست آمد که نشان دهنده پایایی قابل قبول این پرسشنامه می‌باشد.

آزمون نشان داد که ابزار سازه‌هایی را اندازه‌گیری می‌کنند که مربوط به متغیرهای شخصیتی و به طور قابل ملاحظه‌ای مرکز کنترل هستند (Heppner & Petersen, 1982). پایایی بازآزمایی نمره کل پرسشنامه در فاصله دو هفته در دامنه ای از ۰/۸۳ تا ۰/۸۹ گزارش شده که بیانگر این است که پرسشنامه حل مسئله ابزاری پایا برای سنجش توانایی حل مسئله است.

• پرسشنامه تنظیم هیجان گراس و جان

این پرسشنامه مشتمل بر دو خرده مقیاس ارزیابی مجدد با ۶ گویه و سرکوبی با ۴ گویه می‌باشد. شرکت‌کنندگان در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه ای از به شدت مخالفم (با نمره ۱) تا به شدت موافقم (با نمره ۷) پاسخ می‌دهند. سؤالات ۲، ۴، ۶ و ۹ پرسشنامه بعد سرکوبی را مورد سنجش قرار می‌دهند و بقیه سؤالات تنظیم ارزیابی مجدد را مورد سنجش قرار می‌دهد. نمرات بالاتر در خرده مقیاس ارزیابی مجدد نشان دهنده استفاده بیشتر از راهبردهای تنظیم هیجان سازگارانه، و نمرات بالاتر در خرده مقیاس سرکوب ابراز نشان دهنده استفاده بیشتر از راهبردهای تنظیم هیجان ناسازگارانه است.

• پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس

این پرسشنامه شامل ۲۱ ماده است و به صورت ۴ گزینه‌ای پاسخ داده می‌شود و دامنه تغییرات نمرات از ۲۱ تا ۱۱۶ است. نمره بالاتر در آزمون، انگیزه پیشرفت بالاتر را نشان می‌دهد (Hermans, 1970).

مؤلفه‌های پرسشنامه

پرسشنامه انگیزه پیشرفت تک مؤلفه‌ای می‌باشد.

یافته های پژوهش

جدول ۱. توصیف متغیر انگیزه پیشرفت

تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۸۴	۰/۶۶۰

جدول ۲. توزیع فراوانی بر اساس پایه تحصیلی

متغیر پایه تحصیلی	فراوانی ساده	درصد فراوانی نسبی	درصد فراوانی تجمعی
هفتم	۱۰۰	۳۳/۳	۳۳/۳
هشتم	۱۰۰	۳۳/۳	۶۶/۶
نهم	۱۰۰	۳۳/۳	۱۰۰/۰
کل	۳۰۰	۱۰۰/۰	

جدول ۳. توصیف متغیر استفاده از هوش هیجانی

تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۷۲	۰/۶۴۰
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۸۰	۰/۶۸۰
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۶۵	۰/۷۱۰
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۷۰	۰/۶۶۰

جدول ۴. توصیف متغیر حل مسئله

تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۶۸	۰/۶۹۰
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۷۴	۰/۷۲۰
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۶۲	۰/۶۶۰
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۶۹	۰/۷۰۰

جدول ۵. توصیف متغیر مدیریت هیجانات

تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۷۱	۰/۶۸۰
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۷۸	۰/۷۰۰
۳۰۰	۱/۰۰	۵/۰۰	۳/۵۹	۰/۷۳۰

جدول ۶. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف (K-S)

متغیر	تعداد	آماره Z	sig
حل مسئله	۳۰۰	۲/۱۲	۰/۰۰۰
مدیریت هیجانات	۳۰۰	۱/۸۷	۰/۰۰۲
انگیزه پیشرفت	۳۰۰	۲/۰۵	۰/۰۰۱

جدول ۷. نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری در رابطه بین متغیرهای حل مسئله با مدیریت هیجانات و انگیزه پیشرفت

نتیجه	تأیید یا عدم تأیید	P (sig)	آماره t	ضریب مسیر استاندارد	فرضیه
حل مسئله با مدیریت هیجانات و انگیزه	تأیید	$P < ۰/۰۵$	۸/۳۹۹	۰/۴۶۱	حل مسئله ← مدیریت هیجانات
پیشرفت دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم رابطه دارد.	تأیید	$P < ۰/۰۵$	۶/۵۰۸	۰/۳۸۸	حل مسئله ← انگیزه پیشرفت

حل مسئله به طور مثبت و معنادار با مدیریت هیجانات و انگیزه پیشرفت دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم رابطه دارد و بنابراین، فرضیه هشتم پژوهش تأیید می‌شود. این یافته‌ها اهمیت پرورش توانایی حل مسئله در بهبود مهارت‌های هیجانی و افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را مورد تأکید قرار می‌دهد.

نتیجه گیری

دانش آموزانی که از توانایی کافی در تشخیص مسئله، تحلیل موقعیت‌های چالش برانگیز و انتخاب راهکارهای مؤثر

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول فوق، تمامی مسیرهای آزمون شده بین حل مسئله با مدیریت هیجانات و انگیزه پیشرفت دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم معنادار و مثبت بوده‌اند. ضریب مسیر استاندارد حل مسئله با مدیریت هیجانات برابر $۰/۴۶۱$ و مسیر حل مسئله با انگیزه پیشرفت برابر $۰/۳۸۸$ است که هر دو با آماره t قابل توجه و سطح معناداری $P < ۰/۰۵$ گزارش شده‌اند. این نتایج نشان می‌دهد که دانش آموزانی که مهارت حل مسئله بالاتری دارند، بهتر قادر به مدیریت هیجانات خود بوده و همچنین انگیزه بیشتری برای پیشرفت تحصیلی نشان می‌دهند. با توجه به نتایج فوق، می‌توان نتیجه گرفت که

آگاهانه‌تر و سازگارانه‌تری اتخاذ می‌کنند. آنان در موقعیت‌های تنش‌زا کمتر به رفتارهای تکانشی یا پرخاشگرانه متوسل می‌شوند و به‌جای آن، از شیوه‌های منطقی و انعطاف‌پذیر برای رفع تعارضات استفاده می‌کنند. این ویژگی‌ها منجر به کاهش مشکلات رفتاری، بهبود روابط بین‌فردی و تقویت سازگاری اجتماعی در محیط مدرسه و خانواده می‌شود (Ford, et al, 2016). علاوه بر آن، این افراد در تصمیم‌گیری‌های خود دید بلندمدت‌تری دارند و پیامدهای احتمالی هر انتخاب را با دقت می‌سنجند، که این امر موجب کاهش هیجانات منفی و افزایش انگیزه پایدار می‌گردد. به‌طور کلی، مهارت حل مسئله مهارتی جامع و چندبُعدی است که تعامل میان ابعاد شناختی، هیجانی و اجتماعی را در فرد بهبود می‌بخشد و نقش بسزایی در رشد شخصیتی، سلامت روان و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان دارد (Brown, 2018; Garcia, 202; Kim, 2022; Lee, 202; Andrews, 2024). یافته‌های پژوهش حاضر نیز تأیید می‌کند که پرورش این مهارت می‌تواند عاملی کلیدی در بهبود مدیریت هیجانات و افزایش انگیزه پیشرفت باشد. بر این اساس، توصیه می‌شود نظام آموزشی و مشاوران مدارس، برنامه‌های هدفمندی برای آموزش هم‌زمان مهارت‌های حل مسئله، تاب‌آوری، خودکارآمدی و مدیریت هیجانات طراحی کنند تا رشد پایدار تحصیلی و روانی دانش‌آموزان را تسهیل نمایند.

پیشنهادات کاربردی

پیشنهاد می‌شود معلمان هنگام بروز مشکلات تحصیلی یا تعارض‌های درون‌کلاسی، به جای ارائه مستقیم راه‌حل، از دانش‌آموزان بخواهند با مشارکت و همفکری، راه‌حلی پیشنهاد دهند. این فرآیند ضمن افزایش تجربه عملی در حل مسئله، به آن‌ها می‌آموزد هیجانات ناشی از مشکلات را کنترل کنند و هم‌زمان انگیزه بیشتری برای یادگیری و پیشرفت داشته باشند. چنین محیطی، بستر مناسبی برای پرورش هم‌زمان مهارت‌های شناختی و هیجانی دانش‌آموزان فراهم می‌سازد.

موازین اخلاقی

در این مطالعه اصول اخلاق در پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان و حفظ اطلاعات محرمانه آنها رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی و تشکر خود را از کلیه شرکت‌کنندگان این پژوهش که با استقبال و بردباری، در روند استخراج نتایج همکاری نمودند، اعلام می‌دارند.

برخوردارند، معمولاً در برابر فشارهای روانی و شرایط دشوار، آرام‌تر و منطقی‌تر رفتار می‌کنند. این افراد به‌جای واکنش‌های هیجانی و شتاب‌زده، قادرند احساسات خود را به شیوه‌ای سازگار و هدفمند مدیریت کرده و از کنترل هیجانی مناسبی برخوردار باشند (Brown, 2018). تسلط بر مهارت حل مسئله به آنان کمک می‌کند تا احساسات منفی نظیر اضطراب، خشم یا درماندگی را کاهش دهند و از تفکر تحلیلی و عقلانی برای غلبه بر موقعیت‌های استرس‌زا بهره‌گیرند. به همین دلیل، این مهارت تأثیر چشمگیری بر حفظ تعادل روانی، افزایش اعتمادبه‌نفس و بهبود سلامت هیجانی دانش‌آموزان دارد. علاوه بر این، توانایی حل مسئله موجب رشد حس خودکارآمدی و کنترل درونی در افراد می‌شود. دانش‌آموزانی که در برخورد با مسائل مختلف موفق عمل می‌کنند، باور مثبتی نسبت به توانایی‌های خود پیدا کرده و انگیزه بیشتری برای دستیابی به اهداف تحصیلی و شخصی نشان می‌دهند. تجربه موفقیت در مواجهه با چالش‌ها، انگیزه ادامه مسیر را در آنان تقویت کرده و به تدریج میل به پیشرفت را پایدار می‌سازد (Garcia, 2020). در واقع، فرایند حل مسئله، نه تنها مهارتی برای کنار آمدن با دشواری‌ها، بلکه منبعی برای ایجاد انگیزه درونی و رشد تحصیلی محسوب می‌شود. از منظر اجتماعی، مهارت حل مسئله به بهبود تعاملات بین‌فردی نیز کمک می‌کند. دانش‌آموزانی که این توانایی را در سطح بالاتری دارند، معمولاً روابطی سالم‌تر با همسالان و معلمان برقرار کرده و در فعالیت‌های گروهی عملکرد مؤثرتری نشان می‌دهند. چنین روابطی سبب افزایش حمایت عاطفی و اجتماعی در محیط مدرسه می‌شود که به نوبه خود، در کاهش فشارهای هیجانی و تقویت انگیزه پیشرفت نقش دارد (Kim, 2022). به این ترتیب، مهارت حل مسئله را می‌توان عاملی چندوجهی دانست که هم بر جنبه‌های فردی و هیجانی و هم بر جنبه‌های اجتماعی و رفتاری دانش‌آموزان تأثیرگذار است. مطالعات جدیدتر نیز نشان می‌دهند که مهارت حل مسئله ارتباط مستقیمی با تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری روانی دارد. افرادی که می‌توانند برای مشکلات خود راه‌حل‌های منطقی و خلاقانه بیابند، در مواجهه با ناکامی‌ها مقاوم‌ترند و شکست را فرصتی برای رشد و یادگیری تلقی می‌کنند. چنین نگرشی موجب کاهش رفتارهای اجتنابی و افزایش انگیزه برای تداوم تلاش می‌شود (Lee, 2021). همچنین، زهرائی از این مهارت به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا هیجانات مثبت‌تری مانند امید، خوش‌بینی و احساس رضایت از عملکرد را تجربه کنند؛ احساساتی که نیروی محرکه‌ای برای پیگیری اهداف تحصیلی فراهم می‌سازند (Andrews, 2024) در بُعد رفتاری نیز، دانش‌آموزان دارای مهارت حل مسئله بالا، تصمیم‌گیری‌های

تعارض منافع

نویسندگان این مطالعه هیچ گونه تعارض منافی در انجام و نگارش آن ندارند.

واژه نامه

۱. سازمان همکاری‌ها و توسعه‌ی اقتصادی (OECD) Organization for Economic Co-operation and Development
۲. موقعیت‌های واقعی و بین-رشته‌ای 2. Real, cross-disciplinary situations
۳. ارزیابی مجدد 3. Cognitive Reappraisal
۴. سرکوب ابراز 4. Expressive Suppression
۵. هرمنس 5. Hermans
۶. اعتماد به حل مسائل 6. Problem solving confidence (PSC)
۷. کنترل شخصی 7. Personal control (PC)

منابع فارسی

اسفندیاری، ر. (۱۳۸۴). رابطه انگیزش پیشرفت با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان. *مجله روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران*، ۲(۳۵)، ۸۵-۱۰۴.

اسلامی، م.، محمدی، ر.، و حسینی، س. (۱۴۰۴). ارتباط بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۷(۳)، ۸۵-۱۰۲.

تمنایی‌فر، م.، و گندمی، ز. (۱۳۹۰). رابطه انگیزش پیشرفت با عملکرد تحصیلی و عزت نفس در دانشجویان. *فصلنامه پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره*، ۱(۲)، ۶۱-۷۸.

داودی میرانی، م.، اسدزاده، ح.، و ابراهیمی قوام، ص. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش مهارت‌های حل مسئله بر کاهش پرخاشگری و بهبود راهبردهای مقابله‌ای در دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه. *فصلنامه پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره*، ۶(۱)، ۵۳-۷۰.

رضائی، ف.، کریمی، ع.، و قاسمی، ن. (۱۴۰۴). بررسی رابطه بین هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دوره ابتدایی و اثربخشی برنامه آموزش هوش هیجانی. *فصلنامه روانشناسی مدرسه*، ۱۴(۳)، ۶۷-۸۴.

زمان‌پور شاه‌منصوری، ا. (۱۴۰۴). بررسی رابطه بین ابعاد هوش هیجانی معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه اول. *پژوهش‌های روانشناسی شناختی و رفتاری*، ۱۲(۱)، ۵۵-۷۲.

زهرائی، ف.، علی‌پور، م.، و حسینیان، س. (۱۳۹۴). رابطه هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان دوره متوسطه. *مجله روانشناسی مدرسه و تحصیلی*، ۴(۲)، ۷۵-۹۲.

سیف، ع. ا. (۱۴۰۰). *روانشناسی پرورشی: روانشناسی یادگیری و آموزش (ویرایش هشتم)*. تهران: نشر دوران.

شعبانی فر، ع.، رستمی، م.، و نجفی، ز. (۱۴۰۴). تأثیر پرورش هوش هیجانی بر پیشرفت تحصیلی و کیفیت یادگیری دانش‌آموزان

دوره متوسطه. *فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی تربیتی*، ۲۱(۴)، ۳۱-۵۲.

علی، م.، رحمانی، ب.، و کریمی، پ. (۱۴۰۳). رابطه هوش هیجانی با انگیزه پیشرفت تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه‌های دولتی تهران. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۲۰(۱)، ۱-۱۸.

فردین، ح.، و شیخ، م. (۱۴۰۴). بررسی رابطه بین هوش هیجانی و سلامت روان در نوجوانان دوره متوسطه دوم شهر زاهدان. *مجله تحقیقات سلامت روانشناختی*، ۸(۲)، ۱۲۳-۱۴۰.

کشاورز، ع.، ملکی، ش.، و پیروی، ح. (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش ترکیبی هوش هیجانی و مهارت حل مسئله بر انگیزش پیشرفت و سلامت روان دانش‌آموزان. *مجله روانشناسی مدرسه*، ۷(۳)، ۱۸۰-۲۰۰.

نوری قزلبچه، ر.، و شیخانی، ز. (۱۴۰۲). بررسی نقش واسطه‌ای تنظیم هیجان در رابطه بین هوش هیجانی و تاب‌آوری تحصیلی در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه. *فصلنامه پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره*، ۱۳(۱)، ۱۰۵-۱۲۴.

فهرست منابع

Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., & Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30(2), 217-237.

Ali, M., Rahmani, B., & Karimi, P. (2024). The relationship between emotional intelligence and academic achievement motivation among students of Tehran state universities. *Quarterly Journal of Educational Psychology*, 20(1), 1-18. [Persian]

Andrews, P. W. (2024). The integrative function of problem-solving in personal growth and mental health: A review. *Psychological Bulletin*, 150(1), 75-101.

Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema*, 18, suppl., 13-25.

Brown, T. A. (2018). *Comprehensive problem-solving: Integrating cognitive, emotional, and social dimensions in educational settings*. Routledge.

Busiak, K., et al. (2008). The effectiveness of emotional intelligence training programs: A meta-analysis. *Journal of Organizational Behavior*, 29(1), 125-142.

Castro, M., López, M., & García, O. (2024). A motivational model of emotional intelligence and self-concept in elementary school students: The role of task- and ego-

- problem-solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66–75. (+)
- Hermans, H. J. M. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of Applied Psychology*, 54(4), 353–363.
- Johnston, C., Hommersen, P., & Seipp, C. (2008). Acceptability of behavioral and pharmacological treatments for attention-deficit/hyperactivity disorder: Relations to child and parent characteristics. *Behavior Therapy*, 39(1):22–32.
- Karbach, J., Strobach, T., & Schubert, T. (2024). The role of working memory and cognitive flexibility in elementary school children's scientific problem-solving. *Journal of Experimental Child Psychology*, 240, 105831.
- Keshavarz, A., Maleki, Sh., & Piroi, H. (2018). The effectiveness of combined emotional intelligence and problem-solving skills training on achievement motivation and mental health of students. *Journal of School Psychology*, 7(3), 180-200. [Persian]
- Kim, S. (2022). *Social and emotional learning through problem-solving: A practical guide for educators*. Guilford Press.
- Lee, D. S., Kim, M., & Park, S. (2009). The effects of emotional intelligence on academic achievement and psychological well-being in Korean adolescents. *School Psychology International*, 30(2), 199–216.
- Lee, J. (2021). Cognitive, emotional, and social predictors of problem-solving success in adolescents. *Developmental Psychology*, 57(3), 412-425.
- Martinez, M. N. (2010). The role of emotional intelligence in academic achievement: A longitudinal study. *Journal of Educational Psychology*, 102(3), 541–556.
- Mayer, J. D., Roberts, R. D., & Barsade, S. G. (2008). Human abilities: Emotional intelligence. *Annual Review of Psychology*, 59, 507–536.
- Merrell, K. W., Gueldner, B. A., Ross, S. W., & Isava, D. M. (2016). How effective are school bullying intervention programs? A meta-analysis of intervention research. *School Psychology Quarterly*, 23(1), 26–42.
- Nouri Ghezeljeh, R., & Sheikhan, Z. (2023). Investigating the mediating role of emotion regulation in the relationship between emotional intelligence and academic resilience in high school students. *Quarterly involving climates. Learning and Individual Differences*, 111, 102415.
- Davoodi Mirani, M., Asadzadeh, H., and Ebrahimi Ghavam, S. (2016). The effectiveness of problem-solving skills training on reducing aggression and improving coping strategies in male first-year secondary school students. *Quarterly Journal of Clinical and Counseling Psychology Research*, 6(1), 53-70. [Persian]
- D'Zurilla, T. J., & Nezu, A. M. (2011). Problem-solving therapy. In K. S. Dobson (Ed.), *Handbook of cognitive-behavioral therapies* (3rd ed., pp. 197–225). Guilford Press.
- Esfandiari, R. (2005). The relationship between achievement motivation and academic achievement in students. *Journal of Psychology and Educational Sciences*, University of Tehran, 35(2), 85-104. [Persian]
- Eslami, M., Mohammadi, R., & Hosseini, S. (2025). The relationship between emotional intelligence and academic achievement of junior high school students. *Journal of Education and Learning Studies*, 17(2), 85-102. [Persian]
- Fardin, H., and Sheikh, M. (2025). Investigating the relationship between emotional intelligence and mental health in secondary school adolescents in Zahedan. *Journal of Psychological Health Research*, 8(2), 123-140. [Persian]
- Ford, J., et al. (2016). Emotional self-regulation and academic achievement in adolescence: A systematic review. *Educational Psychology Review*, 28(2), 315-352.
- Garcia, E. F. (2020). The role of problem-solving skills in long-term academic achievement and emotional well-being. *Journal of Educational Psychology*, 112(5), 987–1001.
- Gross, J. J. (2003). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 39(3), 281–291.
- Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). Emotion regulation: Conceptual foundations. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (1st ed., pp. 3–24). Guilford Press
- Heppner, P. P., & Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal

- Tamnaeifar, M., & Gandomi, Z. (2011). The relationship between achievement motivation and academic performance and self-esteem in students. *Quarterly Journal of Clinical and Counseling Psychology Research*, 1(2), 61-78. [Persian]
- Zahraei, F., Alipour, M., and Hosseinian, S. (2015). The relationship between emotional intelligence and academic performance in secondary school students. *Journal of School and Educational Psychology*, 4(2), 75-92. [Persian]
- Zamanpour Shahmansouri, A. (2025). Investigating the relationship between the dimensions of teachers' emotional intelligence and academic achievement of junior high school students. *Cognitive and Behavioral Psychology Research*, 12(1), 55-72. [Persian]
- Journal of Clinical and Counseling Psychology Research, 13(1), 105-124. [Persian]
- Ramezani, F., Karimi, A., & Ghasemi, N. (2025). Investigating the relationship between emotional intelligence and academic achievement in elementary school students and the effectiveness of emotional intelligence training programs. *Quarterly Journal of School Psychology*, 14(3), 67-84. [Persian]
- Seif, A. A. (2021). *Educational Psychology: Psychology of Learning and Education* (8th ed.). Tehran: Doran Publishing. [Persian]
- Shabanifar, A., Rostami, M., & Najafi, Z. (2025). The effect of developing emotional intelligence on academic achievement and learning quality of junior high school students. *Quarterly Scientific Research Journal of Educational Psychology*, 21(4), 31-52. [Persian]